

خطبات قانونیہ

سید حسن خمینی

تحقیق تنظیم و نگارش

سید محمود صدیقی

محمود سہید

سرشناسه	: خمینی، سید حسن، ۱۳۵۲
عنوان و نام پدیدآور	: خطابات قانونیه / سید حسن خمینی / تحقیق، تنظیم و نگارش / سید محمود صادقی و محمود شهیدی
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۵ ص
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۲-۵۸۷-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: به صورت زیرنویس.
موضوع	: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ دیدگاه درباره خطابات قانونی
	Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Views on legal commands (Islamic law)
	Legal commands (Islamic law) (فقه)
موضوع	: خطابات قانونی (فقه)
شناسه افزوده	: صادقی، سید محمود، ۱۳۵۸ - شهیدی، محمود، ۱۳۵۵
شناسه افزوده	: مؤسسه چاپ و نشر عروج
رده بندی کنگره	: BP ۱۹۸/۶
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۲۷۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۶۸۳۰۳

کد / م ۳۱۸۹

مؤسسه چاپ و نشر عروج

خطابات قانونیه

تألیف: سید حسن خمینی

تحقیق، تنظیم و نگارش: سید محمود صادقی و محمود شهیدی

ناشر: مؤسسه چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و نشر عروج

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۸۰۰۰ تومان

• فروشگاه شماره یک: خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، پاساژ ظروفچی، تلفن: ۶۶۴۹۳۰۸۱ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵

• فروشگاه شماره دو: خیابان انقلاب، چهار راه حافظ، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: امور نمایندگیها و نمایشگاهها، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳

• امور سفارشات و بازرگانی، تلفن: ۶۶۴۸۹۱۶۰

• فروشگاه مجازی مؤسسه عروج shop.imam-khomeini.ir

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
۱۷	 پیش از آغاز
۱۷	 زمینه‌های نظری تحول در دانش فقه
۲۰	 خطابات قانونی و شناخت حکم
۲۲	 گذار از انحلال به خطابات قانونی
۲۴	 تاثیر نظریه اصولی خطابات قانونیه در دانش فقه
۲۵	 کتاب خطابات قانونیه
۲۷	 پیشگفتار
۳۷	 فصل یکم: مقدمات
۳۹	 مقدمه‌ی یکم: طبیعت، متعلق اوامر
۴۱	 تصویر تعلق امر به افراد
۴۳	 تصویر تعلق امر به طبایع
۴۵	 تحلیل طبیعت یا کلی طبیعی در واژگان امام خمینی
۴۶	 مقدمه‌ی دوم: تعلق تکالیف به «طبیعت به نحو مطلق» و تفاوت مطلق با عام
۴۷	 تحلیل و تبیین تفاوت میان مطلق و عام
۴۹	 مقدمه‌ی سوم: عدم تقید متعلق تکالیف در فرض «تراحم»
۵۰	 نگاهی به مقدمه‌ی سوم و تأمل در آن
۵۲	 مقدمه‌ی چهارم: دسته‌بندی احکام الهی و عدم اشتراط «قدرت» در حکم فعلی

- دسته‌بندی احکام شرعی در اندیشه‌ی امام خمینی ۵۴
- دسته‌بندی احکام از دیدگاه آخوند و ردّ آن ۵۵
- نقد دیدگاه مرحوم آخوند در تعریف حکم فعلی و انشایی ۵۹
- توجیه «حکم دانستن» احکام اقتضائی ۶۲
- اشکالی دیگر به مبنای مرحوم آخوند ۶۵
- نگاهی کوتاه به تفاوت دو دیدگاه ۶۶
- نکته: نگاهی به حکم ثبوتی «تنجّز» ۶۶
- مقدمه‌ی پنجم: قانونی بودن خطابات عامّ شرعی و عدم انحلال در مکلفان ۶۹
- یکم. عدم تنجّز علم اجمالی به هنگام خروج برخی از محل ابتلاء ۷۱
- دوم. معقول بودن خطاب به عاجز و غافل و ساهی ۷۳
- عدم انحلال اوامر عامّه ۷۷
- احکام وضعی مؤید مبنای عدم انحلال ۸۲
- نگاهی کوتاه به ادله‌ی عدم انحلال ۸۴
- تحلیل مفهوم اراده‌ی تشریعی، دلیلی دیگر ۸۵
- دلیل دوم امام خمینی در نگاهی دیگر ۸۷
- مقدمه‌ی ششم: عدم اختصاص خطابات قانونی شرعی به توانمندان ۸۸
- یکم. دسته‌بندی قدرت به عقلی و شرعی ۸۹
- تراحم و مسئله‌ی خلط میان قدرت شرعی و عقلی ۹۲
- دوم. صور هشت‌گانه تقیید حکم به قدرت ۹۴
۱. تقیید شرعی احکام به قدرت شرعی در لسان دلیل: ۹۵
۲. تقیید شرعی احکام به قدرت عقلی در لسان دلیل: ۹۶
۳. تقیید شرعی احکام به قدرت عقلی به دلیل مستقل: ۹۶
۴. تقیید شرعی احکام به قدرت شرعی به دلیل مستقل: ۹۶
۵. تقیید شرعی احکام به قدرت عقلی از راه کشف عقلی: ۹۷
۶. تقیید شرعی احکام به قدرت شرعی از راه کشف عقلی: ۹۷

۹۷	۷. تقیید عقلی احکام به «قدرت عقلی» از راه حکم عقل:
۹۷	۸. تقیید عقلی احکام به «قدرت شرعی» از راه حکم عقل:
۹۷	سوم. تبیین «کشف» و «حکم» عقل
۹۹	چهار. امام خمینی و وجوه هشت گانه تقیید حکم به قدرت
۱۰۲	مقدمه‌ی ششم در تأملی دیگر
۱۰۸	مقدمه‌ی هفتم. عدم تعلق امر به جمع میان دو ضد
۱۱۱	فصل دوم: تقریر خطابات قانونیه
۱۱۵	نگاهی کلی به مبنای خطابات قانونیه
۱۱۶	جمع‌بندی مبنای خطابات قانونیه با توجه به مقدمات هفت گانه
۱۱۹	نگاهی دیگر به قید «قدرت» در خطابات قانونیه
۱۱۹	الف. قید تکلیف:
۱۱۹	ب. قید مکلف‌به:
۱۲۰	ج. قید مکلف:
۱۲۱	دو مسئله پایانی در خطابات قانونیه
۱۲۳	چکیده‌ی خطابات قانونیه
۱۲۳	تقریر نخست: خطاب واحد، حکم منحل
۱۲۴	تقریر دوم؛ خطاب واحد، حکم واحد
۱۲۷	فصل سوم: نقدهای شهید مصطفی خمینی بر مقدمات هفت گانه
۱۳۵	نقد شهید خمینی بر مقدمه‌ی اول
۱۳۶	بررسی و نقد
۱۳۹	نقد شهید خمینی بر مقدمه‌ی دوم
۱۴۰	بررسی و نقد
۱۴۰	یکم. تحلیل تفاوت میان مطلق و عام

۱۴۳.....	دوم. تأکید بر اطلاق مکلف به
۱۴۳.....	سوم. اطلاق در متعلق تکالیف
۱۴۵.....	چهارم. تعلق تکالیف به نحو عام و عدم تعلق به افراد
۱۴۷.....	نقد شهید خمینی بر مقدمه‌ی سوم
۱۵۰.....	نگاهی به سخن شهید خمینی در نقد مقدمه‌ی سوم
۱۵۲.....	بررسی و نقد
۱۵۵.....	نگاهی دیگر به مقدمه‌ی سوم و امکان دفاع از شهید خمینی
۱۵۷.....	نقد‌های شهید خمینی بر مقدمه‌ی چهارم
۱۵۷.....	نقد یکم. رتبه‌بندی احکام
۱۵۹.....	تأملی در سخن شهید خمینی
۱۶۲.....	بررسی و نقد
۱۶۳.....	نقد دوم؛ تبدل احکام یا تبدل موضوعات
۱۶۵.....	نقد شهید خمینی بر مقدمه‌ی ششم
۱۶۷.....	نقد مقدمه‌ی ششم در نگاهی دیگر
۱۶۸.....	بررسی و نقد
۱۶۹.....	نقد شهید خمینی بر مقدمه‌ی هفتم
۱۷۱.....	بررسی و نقد
۱۷۲.....	جمع‌بندی نقد‌های شهید خمینی
۱۷۵.....	فصل چهارم: شبهات وارد بر انحلال
۱۸۲.....	شبهه‌ی یکم. عدم شمول احکام بر مکلفان
۱۸۳.....	نگاهی به شبهه‌ی عدم شمول احکام
۱۸۵.....	توهم فرار از اشکال دور
۱۸۶.....	دسته‌بندی مخاطب به «عالم» و «جاهل» و اشکالات مطرح در آن
۱۸۸.....	پاسخ احتمالی شهید خمینی

۱۹۲.....	شبهه نخست و مشکل عدم شکل‌گیری دور
۱۹۳.....	شبهه‌ی دوم، عدم انحلال حکم در موضوعات غیر مبتلابه
۱۹۴.....	نگاهی به شبهه‌ی عدم انحلال خطاب در موضوعات غیر مبتلابه
۱۹۵.....	بررسی و نقد شبهه‌ی دوم
۱۹۶.....	شبهه‌ی سوم، لغویت بحث مطیع و قبح بحث عاصی
۱۹۷.....	نگاهی به شبهه‌ی قبح خطاب به کافر و عاصی
۱۹۸.....	تحلیل سخن شهید خمینی در شبهه‌ی سوم
۲۰۱.....	راه حل شهید خمینی برای تصحیح امر عاصی و کافر
۲۰۳.....	راه حل انحلالی‌ها برای امر به مطیع
۲۰۵.....	بررسی و نقد سخن مرحوم نائینی
۲۰۶.....	مبانی مختلف در امر به عاصی، مطیع و کافر
۲۰۸.....	شبهه‌ی چهارم، جریان برائت و سکوت در قدرت
۲۰۹.....	تحلیل و تبیین شبهه‌ی چهارم
۲۱۰.....	شبهه‌ی چهارم در نگاهی دقیق‌تر
۲۱۴.....	شبهه‌ی پنجم، پذیرش تعدد اراده در ذات الهی
۲۱۵.....	نگاهی به شبهه‌ی پنجم
۲۱۸.....	بررسی و نقد شبهه‌ی پنجم
۲۱۹.....	شبهه‌ی ششم، بی‌اثر بودن حدیث رفع
۲۲۰.....	تبیین و تحلیل شبهه‌ی ششم
۲۲۳.....	بررسی و نقد شبهه‌ی ششم
۲۲۵.....	حدیث رفع و عدم ارتباط با احتیاط
۲۲۷.....	شبهه‌ی هفتم، عدم عقاب جاهل مقصر
۲۲۷.....	تبیین و تحلیل شبهه‌ی هفتم
۲۲۹.....	بررسی و نقد شبهه‌ی هفتم
۲۳۰.....	شبهه‌ی هشتم، عدم وجوب قضاء تکلیف بر نائم

۲۳۱	بررسی و نقد شبهه‌ی هشتم
۲۳۱	شبهه‌ی نهم. قباحه خطاب به کفار
۲۳۲	نگاهی کوتاه به شبهه‌ی نهم
۲۳۲	بررسی و نقد شبهه
۲۳۴	جمع‌بندی شبهات وارده بر انحلال
۲۳۷	فصل پنجم: اشکالات وارده بر مبنای امام خمینی (س)
۲۳۹	اشکال یکم. عدم عقاب و ثواب، لازمه‌ی عدم توجه حکم
۲۴۱	توضیح و تبیین عبارات شهید خمینی
۲۴۳	پاسخ شهید خمینی و دسته‌بندی خطابات به شخصی و قانونی
۲۴۵	یکم. خطابات و عاظم
۲۴۶	دوم. قوانین عرفی
۲۴۶	نگاهی دقیق‌تر به پاسخ شهید خمینی
۲۴۸	تقریر نخست خطابات قانونیه (خطاب واحد، حکم منحل)
۲۴۹	نگاهی به تقریر نخست خطابات قانونیه
۲۵۲	تقریر دوم خطابات قانونیه (خطاب واحد، حکم واحد)
۲۵۳	انطباق تقریر اول و دوم خطابات قانونیه
۲۵۵	اشکال دوم. تناسب میان علت و معلول
۲۵۶	بررسی و نقد اشکال دوم
۲۵۸	بخش نخست اشکال در تقریری دیگر
۲۵۹	بررسی تقریر دوم اشکال و پاسخ به آن
۲۶۳	اشکال سوم. شخصی بودن حجیت و لوازم آن
۲۶۴	بررسی و نقد اشکال سوم
۲۶۶	اشکال چهارم. «اوفوا بالعقود» و شمول آن
۲۶۷	بررسی و نقد اشکال چهارم